

ВИТРАТИ НА ПОЗИКИ ВІДПОВІДНО ДО МСФЗ

Облік витрат на позики відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності регулюється Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики» (далі – МСБО) [2].

Витрати на позики, які безпосередньо відносяться до придбання, будівництва або виробництва кваліфікаційного активу, є частиною собівартості даного активу. Інші витрати на позики визнаються витратами. Тобто, витрати на позики, залучені з метою придбання, будівництва або виробництва кваліфікаційного активу (мета записується у договорі позики), включаються до первісної вартості активу.

Витрати на позики, залучені для інших цілей (наприклад, на поповнення обігових коштів) включаються до складу фінансових витрат.

Кваліфікаційний актив – це актив, який обов’язково потребує значного періоду для підготовки його до використання за призначенням або для реалізації.

До кваліфікаційних активів належать:

- запаси в незавершеному виробництві, які мають тривалий операційний цикл, технологія виробництва яких становить від декількох місяців до декількох років. Наприклад, це виробництво з метою подальшої реалізації кораблів, літаків, вин, коньяків, деяких видів сирів та інших активів;
- виробничі суб’єкти господарювання – будівництво будинків, споруд, кар’єрів, шахт, виготовлення та монтаж устаткування для власних потреб. Відображаються у складі незавершених капітальних інвестицій в основні кошти;
- нематеріальні активи – програмні продукти, карти розвідки запасів

корисних копалин, технології, фільми та інші нематеріальні активи, що вимагають тривалого часу їх створення. Відображаються у складі незавершених капітальних інвестицій у нематеріальні активи;

- електростанції;

- інвестиційна нерухомість – будинки, які потребують добудови, реконструкції, реставрації, іншого поліпшення і перебувають у розпорядженні власника винятково з метою одержання орендних платежів та (або) приросту капіталу у зв'язку зі збільшенням його справедливої вартості, але не для виробництва товарів, робіт, послуг або адміністративної діяльності [4, с. 10].

Відмітною рисою кваліфікаційного активу є те, що він не завершений і на його завершення потрібні час і значні кошти, що веде до залучення позик.

Відповідно до МСБО 23 витрати на позики – це витрати на сплату процентів та інші витрати, понесені суб'єктом господарювання у зв'язку із залученням позикових коштів [2].

Витрати на позики включають:

- витрати на сплату відсотків, обчислені за методом ефективної ставки відсотка;

- фінансові витрати, пов'язані з фінансовою орендою;

- курсові різниці, що виникають внаслідок одержання позик в іноземній валюті, якщо вони розглядаються як коригування витрат на виплату відсотків.

Розглянемо загальний порядок відображення витрат на позики. Компанія з метою поповнення обігових коштів 25.01.2017 р. одержала в банку кредит на суму 1000000 грн. під 30 % річних, який буде погашено через три роки.

Фінансове зобов'язання (банківський кредит) належить до групи фінансових зобов'язань, які оцінюються за амортизованою собівартістю, і визнаються у звіті про прибутки та збитки Звіту про сукупний дохід з використанням методу ефективної ставки відсотка.

Для визначення первісної вартості визнання даного кредиту необхідно розрахувати ефективну ставку відсотка:

$$(1000000 \times 30 \%) : 1000000 = 30 \%$$

Розрахунок справжньої вартості майбутніх грошових потоків для визнання за міжнародними стандартами проводиться виходячи з ефективної ставки відсотка:

дисконтова на вартість кредиту:

$$(1000000 \times 30 \% \times 1 : (1 + 0,3)^3) = 455166 \text{ грн.};$$

дисконтована вартість грошових потоків від процентів за кредитом за перший, другий, та третій роки:

$$(1000000 \text{ грн.} \times 30 \% \times (1 : 1,3^3 + 1 : 1,3^2 + 1 : 1,3)) = 544834 \text{ грн.}$$

Загальна дисконтована вартість майбутніх грошових потоків за даним кредитом:

$$(455166 + 544834) = 1000000 \text{ грн.}$$

Таким чином, станом на 25.01.2017 р. відповідно до вимог МСФЗ даний кредит має бути визнано за вартістю, яка дорівнює 1000000 грн. Відсотки, що нараховуються за кредитом, відображаються у складі фінансових витрат Звіту про прибутки та збитки.

Витратами, що капіталізуються, є ті витрати на позики, яких можна було б уникнути, якби не здійснювалися витрати на кваліфікаційний актив. Якщо позикові кошти залучаються конкретно з метою придбання (будівництва, створення) певного кваліфікаційного активу, тоді витрати на позики, які безпосередньо належать до цього кваліфікаційного активу, можна легко визначити [4, с. 11].

Іноді підприємство має декілька кредитів, цілі отримання яких не були пов'язані зі створенням (придбанням) певного кваліфікаційного активу, але кошти з цих кредитів частково спрямовувалися на створення кваліфікаційного активу. У таких випадках досить складно визначити прямий зв'язок між кваліфікаційним активом і позиками, яких при інших обставинах можна було б уникнути. У таких випадках п. 14 МСБО 23 рекомендується суму витрат на позики, що підлягають капіталізації, визначити шляхом застосування норми капіталізації до витрат на цей актив. Норма капіталізації має бути середньозваженою величиною витрат на позики щодо всіх непогашених позик

суб'єкта господарювання протягом цього періоду, а не лише позик, здійснених конкретно з метою одержання кваліфікаційного активу. При цьому сума капіталізованих витрат на позики не повинна перевищувати суму витрат на позики, фактично понесених протягом цього періоду [2].

Для того щоб почати капіталізувати витрати на позики, повинні одночасно виконуватися три умови:

- витрати, пов'язані з активом, виникли;
- витрати на позики понесено;
- діяльність, необхідна для підготовки активу до його використання за призначенням або продажу, здійснюється.

Датою початку капіталізації є дата, коли всі ці три умови виконуються. На практиці цією датою звичайно є дата сплати відсотків за банківським кредитом. Після понесення цих фінансових витрат проводиться аналіз дотримання двох умов, що залишилися, і схвалюється рішення про їхню капіталізацію або відображення у складі витрат звітного періоду.

Витрати на кваліфікаційний актив включають лише ті витрати, результатом яких є сплата коштів, передача інших активів або прийняття зобов'язань під певний відсоток.

При цьому витрати на кваліфікаційний актив зменшуються на суму отриманих проміжних виплат і грантів, отриманих у зв'язку з активом, а також на суму інвестиційного прибутку від тимчасового інвестування позикових коштів, отриманих під даний актив [1].

Якщо активна діяльність з виробництва або будівництва кваліфікаційного активу з будь-яких причин зупиняється на тривалий час і це не пов'язано з технологією виробництва (будівництва) даного активу (наприклад, відсутність фінансування, нестача необхідних комплектуючих, зупинка у зв'язку з втручанням державних органів, значне зростання інфляції та пов'язане з ним зростання цін й інші нетехнологічні фактори), то капіталізація кваліфікаційного активу зупиняється, а фінансові витрати, пов'язані з отриманою позикою, визнаються витратами звітного періоду.

Суб'єкт господарювання припиняє капіталізацію витрат на позики, якщо всю діяльність, необхідну для підготовки кваліфікаційного активу до його використання або для продажу в цілому, завершено. Якщо необхідно завершити незначні деталі, наприклад змінити інтер'єр відповідно до вимог покупця або орендаря, то діяльність зі створення активу вважається завершеною.

Якщо капіталізована вартість кваліфікаційного активу перевищує його вартість, що відшкодовується, сума такого перевищення одразу визнається як збиток від знецінення відповідно до МСБО 36 [3].

Отже, витрати на позики, які безпосередньо відносяться до придбання, будівництва або створення кваліфікаційного активу, включаються до собівартості даного активу та капіталізуються як частина його собівартості за умови, що вони принесуть економічні вигоди й витрати можна вірогідно оцінити.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Мурашко Т. Витрати на позики: нюанси міжнародного обліку / Т. Мурашко // Вісник. Право знати все про податки і збори. – 2015. – № 22. – С. 9 – 15.